

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (nr.243 din 16.07.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii cu privire la actele normative nr. 100/2017, și comunică următoarele.

I. Evaluarea generală a proiectului de lege:

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, fapt ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit notei de fundamentare, proiectul de lege are drept scop eficientizarea proceselor și remedierea unor curențe depistate în practica aplicării legislației cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor.

Principalele prevederi a proiectului se referă la informația acumulată de comisiile de evaluare, care va fi radiată și distrusă doar după ce va fi transmisă spre păstrare în mod electronic către Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, după caz. De asemenea, se include completarea prin care comisiile de evaluare vor putea utiliza informația privind subiecții de evaluare acumulată în baza Legii nr. 26/2022, Legii nr. 65/2023 și Legii nr. 252/2023.

Totodată, prin proiectul de lege se propune ca în perioada examinării contestației hotărârii de nepromovare a Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor, subiectul evaluării să nu poată emite acte de dispoziție, iar în cazul reluării procedurii de evaluare, comisiile

de evaluare sa nu fie limitate doar la aspectele menționate de Curtea Suprema de Justiție, dar și la alte informații suplimentare pentru a asigura evaluarea multiaspectuală.

3. Prin natura reglementărilor promovate, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice, astfel, domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 și art.72 din Constituția Republicii Moldova.

4. Atenționăm că, nota de fundamentare la proiectul de lege nu corespunde exigențelor art.34 alin.(1) din Legea nr.100/2017, care prevăd că pentru evaluarea proiectului de act normativ se efectuează expertizele anticorupție și juridică.

Totodată, atenționăm că potrivit art.36 alin.(3) din Legea nr.100/2017, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative.

5. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului la proiectul de act legislativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului. În acest sens, reieșind din obiectul de reglementare al proiectului, considerăm oportună avizarea acesteia de către Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor și Curtea Supremă de Justiție.

În corespundere cu art. 32 alin. (1) și (3) din Legea nr. 100/2017, proiectul actului normativ, însoțit de nota de fundamentare, se transmite spre avizare autorităților publice centrale responsabile de aplicarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și este supus consultărilor publice.

De asemenea, potrivit art.32 alin.(4) din Legea nr.100/2017 și art.58 din Regulamentul Parlamentului proiectele actelor normative elaborate de către deputații în Parlament se transmit spre avizare Guvernului.

II. Privitor la conținutul proiectului de lege si respectarea normelor de tehnică-legislativă comunicam următoarele :

1. La Art. din proiect II:

-la pct.2, ce modifică art.18 alin.(1), cu referire la interdicția potrivit căreia judecătorii în perioada examinării contestației, nu vor avea dreptul „să emită acte de dispoziție”, ridică întrebări legate de independența

judiciară, și urmează a fi examinată prin prisma suspendării judecătorului din funcție și prezumția nevinovăției prevăzută la art.21 din Constituție, potrivit căruia orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

În acest sens, amintim că independența puterii judecătorești derivă din prevederile art. 116 alin.(1) din Constituție. Totodată pe plan internațional sunt adoptate și recunoscute standarde juridice, care au menirea de a facilita modernizarea sistemelor de drept ale statelor organizate pe principii democratice.

Astfel, prin și 40/146 decembrie 1985 ale Adunării Generale ONU, s-a proclamat că, **independentă sistemului judiciar** va fi garantată de către stat și consfințită în Constituție și în legile țării. Este de datoria instituțiilor guvernamentale și de alte tipuri să respecte independența sistemului judiciar. Sistemul judiciar va decide în cauzele aflate în fața sa imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără restricții, influențe nepotrivite, stimulente, presiuni, amenințări sau interferențe, directe sau indirecte din orice parte sau pentru orice motiv.

Totodată, aici s-a menționat că, fără a dăuna procedurilor disciplinare sau oricărui drept de apel sau compensare de la Stat, în conformitate cu legea națională, judecătorii ar trebui să se bucure de imunitate personală față de procese civile ce urmăresc obținerea de daune materiale pentru acte sau omisiuni inadecvate efectuate în exercițiul funcției judiciare.

Este de accentuat faptul că, deciziile în procedurile disciplinare **de suspendare** sau înlăturare ar trebui să facă obiectul unei revizuirii independente.

Relevant în acest sens este și **Recomandarea nr. (94) 12 a Comitetului de miniștri către statele membri privind independența, eficiența și rolul judecătorilor**, care menționează că, puterea executivă și cea legislativă trebuie să asigure că judecătorii sînt independenți și că nu sînt adoptate măsuri susceptibile de a pune în pericol această independență.

Măsura suspendării este determinantă pentru dreptul cu caracter civil al judecătorilor de a-și exercita funcția (a se vedea, referitor la chestiunea măsurilor provizorii luate în cadrul procedurilor disciplinare, *Paluda v.*

Slovacia, §§ 33-34, și *Camelia Bogdan v. România*, § 70). Deși judecătorii suspendați din funcție continuă să-și primească salariile, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, acest aspect are importanță prin raportare la redresarea efectelor suspendării lor. Primirea salariilor nu are vreo legătură directă cu faptul că judecătorii suspendați nu au acces la justiție pentru a contesta măsura suspendării lor (a se vedea *Paluda v. Slovacia*, § 51). Judecătorilor suspendați din funcție continuă să li se aplice regimul incompatibilităților și al interdicțiilor stabilit de art. 8 din Legea nr.544/1995, ei fiind obligați, la modul practic, să stagneze din punct de vedere profesional.

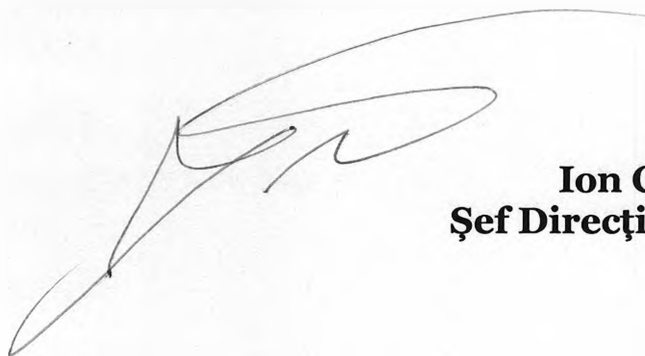
De asemenea, Curtea Constituțională a observat, că măsura suspendării de drept din funcție a judecătorului este disproporționată și, așadar, neconstituțională, pentru că nu oferă posibilitatea beneficierei de garanțiile inerente ale art.20 și art. 116 din Constituție. (A se vedea HCC nr.4/2023). Prin urmare, semnalăm că interzicerea judecătorilor în perioada examinării contestației, „să emită acte de dispoziție”, urmează a fi examinată prin prisma suspendării judecătorilor, deoarece adoptarea unei norme cu caracter similar vor crea vicii de neconstituționale.

- **La pct.3, ce modifică art.19 alin.(1)**, întru respectarea condițiilor preciziei și clarității normei, precum și excluderea interpretărilor diferite, sugerăm autorilor să stabilească un termen pentru organizarea audierii repetate.

2. La Art. III, pct.4, ce completează art.22 cu alin.(7^A), în ceea ce privește termenul de evaluare „*imediat*” a subiecților menționați, atenționăm, că semnificația acestui termen nu va asigura înțelegerea corectă a acestuia. În acest sens, sugerăm a fi stabilit un termen limită ce se va exprima în ore/zile, astfel fiind respectate normele de tehnică legislativă încât acesta să corespundă exigențelor clarității pentru a exclude orice echivoc. (A se vedea art.54 alin.(1) lit. a) din Legea nr.100/2017). Totodată, atenționăm că, evaluarea subiecților vizați trebuie să aibă loc înainte de numirea acestora în funcții de conducere. In acest sens, se propune revizuirea prevederilor menționate, in scopul stabilirii unor condiții clare care ar trebui sa le întrunească persoana sau organizația pentru a-si putea asuma un angajament. La acest aspect se face trimitere și la explicațiile oferite de către Curtea Europeana a Drepturilor Omului, în conținutul cărora este menționat ca nu poate fi considerate „lege” decât o norma enunțată cu

suficienta precizie, pentru a permite individului sa-si corecteze conduita. In special, o norma este previzibila atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (De ex.: Cauza Amann v. Elvetia, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Astfel, testul preciziei legii impune ca legea, in situațiile în care oferă o anumita marja de discreție, sa indice cu suficienta claritate limitele acesteia. (De ex.: Cauza Silver si altii v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

În concluzie, reieșind din cele expuse, relevăm că proiectul de lege va putea fi înaintat spre examinare în cadrul ședinței plene a Parlamentului doar cu respectarea procedurilor prevăzute de legislația în vigoare. Oportunitatea adoptării prezentului proiect de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală

Ex: Tatiana Rotaru
Tel. 820-583